

Laajat artikkelit · Lehti 10/1999 (28.05.2009)

Ylioppilaslehti etsi tulevaisuuden vaikuttajia kymmenosaisessa Vallan kasvot -sarjassa. Paljastui, että valta on yhä enemmän välikäsillä. He rajaavat päättäjien vaihtoehdot, ohjaavat ajattelutapoja ja määräävät puheenaiheet.

Poliitikkojen vallan väheneminen askarrutti meitä. Pitäisi kertoa, että politiikka on laajempi asia kuin puoluepolitiikka ja että vaikuttajia on suomalaisessa yhteiskunnassa muuallakin kuin politiikassa. Aloitimme tulevaisuuden vallan kasvojen etsinnän.

Ensin tuli valinnan vaikeus: minkä ammattikuntien ja alojen edustajia haastattelisimme, jotta vaikuttajia oikeasti löytyisi? Ja keitä?

Päätimme aloittaa yritysmaailmasta, sillä väitetään, että yritykset hallitsevat maailmaa. Haastattelimme hissivalmistaja Koneen hallituksen jäsentä, historioitsija **Ilkka Herliniä**, joka on Koneen omis-tajasuvun vesa.

Herlin kieltäytyi poliittisen vallankäyttäjän asemasta. Esimerkiksi Suomen kauppapolitiikkaan hän ei halunnut puuttua. "En pidä itseäni niin viisaana ja kaikkivoipana besserwisserinä, että pystyisin sanomaan, miten koko maailman pitäisi toimia."

Herlinin avulla paljastui, että yritysten valta on hyvin vähän puheen valtaa. Enemmän yritykset vaikuttavat ujuttamalla tahtomattaankin yhteiskuntaan taloudellisten rationaaliteettien ajattelutapaa, kertoi historian tutkija **Markku Kuisma**.

Media vastaan muu maailma

[Maailmassa on virhe: Miksi remonttihaittoja ei hyvitetä edullisille?](#)

[Ehkä melua ei voitu katsoa silloin riittävän...](#)

[HYY Kiinteistöistä pahoitellaan, ettei kaikki palautte remontista ole...](#)

[On se kyllä hirveätä!](#)

Jos mahtavat yritykset eivät suostu politikoimaan, kuka sitten haluaa vaikuttaa yhteiskuntaan ja sen arvoihin? Ympäristöaktivisti **Elina Mikola** suostui heti. Hän haluaa erityisesti muuttaa yritysten käyttäytymistä. "Ihmiset odottavat ym-päristöjärjestöjen kertovan heille, mitä pitäisi tehdä. Se ei ole kiitollinen tehtävä."

Mutta onko aktivisti Mikolalla vaikutusvaltaa? Kyllä, mutta sitä enemmän, mitä paremmin hän osaa käyttää hyväkseen mediaa. "Valtamedia perustuu yhä enemmän viihteeseen ja huumoriin. Aktivistien on pakko huomioida viihteellistyminen, jos ihmisiin haluaa vaikuttaa."

Mikolan haastattelun myötä sivuilla alkoi armoton pingpong-peli media vastaan muut. Lähes jokainen haastateltava alkoi valuttaa valtaa ja vastuuta medialle. Jopa Helsingin käräjäoikeuden karismaattinen tuomari **Juhani Galkin** piti julkisuutta vahvana vaikuttajana, ihan kuin "neljäntenä valtiomahtina".

Media eli Nelosen uutisten vastaava päätoimittaja **Pauli Aalto-Setälä** vänkäsi kovasti vastaan. Hänen mielestään media on kuin puhelin, se välittää viestiä. Hänestä olisi yhtä fiksua kysyä: "Onko puhelimella valtaa?"

Wälikäsien viidakko

LUETUIMMAT JUTUT

[AitO ja 100% pissis](#)

[Porno ei kulu naisten käsissä](#)

[Luomupornoa sademetsien puolesta](#)

[Maailmassa on virhe: Miksi opintotuki ei nouse?](#)

[Kansanedustaja Merikukka Forsius](#)

Kun nyt katsoo matkaa vallan keskellä, keskustelu näyttää sekavalta. Lukuisat haastateltavat kokivat julkisuuden tärkeänä. Heidän täytyy saada julkisuudessa viestiään läpi haluamallaan tavalla, jotta heillä olisi valtaa. Heistä kuitenkin tuntui pahalta, että he eivät suoraan päässeet viemään viestiä vaan sen välitti toimittaja. Jokin oli koko ajan tiellä.

Ratkaisun avaimet löytyivätkin tiedotustutkija **Heikki Heikkilän** toteamuksesta:

Journalistien valta on se, miten toimittajat valitsevat näkökulmansa, aiheensa, esittämistapansa ja lähteensä, Heikkilä sanoi. Journalistit ovat siis välikäsiä, he suodattavat puheen tiettyyn muottiin.

Samaa vallankäytön muotoa alkoi löytyä muista haastateluista. Professori **Ilkka Ruostetsaari** luonnehti virkamiehiä: "He rajaavat vaihtoehdot, joista edes keskustellaan ja vaikuttavat näin pitkälti lopputulokseen." Esimerkkinä oli kaupunkisuunnittelija **Jarmo Suomisto**, joka työsti parhaillaan simulaattoria, jolla suunnitelmia voi esitellä kansalaisille ja päättäjille.

Wälikäsien vallan teoriaa vahvisti myös Leonian pääekonomisti eli talousasiantuntija **Tarja Heinonen**: "Kyllä meillä ekonomisteilla on välillistä valtaa. Roolimme on tutkia talouslukuja ja perustella väitteemme. Meidän pitää erottaa olennaiset asiat epäolennaisista", Heinonen totesi. Ekonomistit määräävät paljolti, miten taloudesta ajatellaan.

Teknologiastako pelastus?

Kaikki eivät sentään käytä vain ajattelun valtaa, toivoimme. Ajattelimmekin olla ovelia ja yhdistimme seitsemänteen osaan teknologian kehittelijät. He, jos jotkut vaikuttavat salakavalasti yhteiskunnamme, joka on täysin ihmisen muovaama. He määräävät, minkälaiset vekkotimet elämäämme muokkaavat, minkälaiset innovaatiot tulevat tärkeiksi, piitataanko laitteiden turvallisuudesta vai halpuudesta.

Siltä näyttikin. Löysimme keksijä **Matti Myllymäen**, joka on kehittänyt Turvarannekkeen. Vekotin saattaa olla pelastus monelle vanhukselle. Ranneke ja siihen liitetyt apuvälineet viestittävät automaattisesti sairaalalle, jos ranneketta kantavan vanhuksen elintoiminnot häiriintyvät.

Teknologiahistorioitsija **Karl-Erik Michelsen** ei kuitenkaan antanut meille iloa löytää ihmistä, joka vaikuttaa itsenäisesti ja suoraan kansalaisten elämään.

Michelsen totesi, että markkinoille tuomisen jälkeenkään ei ole määrätty, mihin tarkoitukseen teknologiaa käytetään. Yhteiskunta ja yksilöt päättävät, mitä tehdään. Kehittäjien pitää käyttää hyväkseen - arvaatte - julkisuutta, mutta myös käyttöohjeita, standardeja ja koulutuslaitosta, jotta käyttäjät omaksuisivat juuri heidän haluamansa käyttötavan.

"Käyttöohjeilla tai muilla määräyksillä ei silti voi määrätä, että joku ei voi ajaa päin seinää jos huvittaa", Michelsen virnuili.

Politiikasta kieltäydyttiin

Wälikäsien viidakko oli jälleen tuskallisen tiuha. Ja siitä muodostuikin Vallan kasvot -sarjan suurin löydös: nyky-yhteiskunnassa vaikuttaminen tapahtuu hyvin monimutkaisessa valta-avaruudessa. Vaikuttaminen on yhä enemmän kielen ja ajattelutapojen valtaa. Asiantuntijat, hyvät puhujat ja taitavat julkisuuden käyttäjät ovat vahvoilla. Vaikuttamiseen taipuvaisille henkilöille suosittelimmekin tällaisiin tehtäviin kouluttautumista ja hakeutumista.

Koko sarja lähti siitä, että vanhanaikainen politiikka ei enää ole niin merkittävä vaikuttamisen muoto. Kaikki eivät olleet samaa mieltä. Sosiaalidemokraattien tuore kansanedustaja **Heli Paasio** latasi lukijoihin uskoa siihen, että puoluepolitiikka on demokraattisen vaikuttamisen väylä.

Tilaa
Ylioppilaslehti

Vuoden 1
Ylioppilaslehti
26 €

Opiskelijoi
13 €

ylioppilaslehti
tilaajapalvelu

”En tiedä, mikä muukaan olisi. Poliitikka on systeemi, joka on luotu vaikuttamista varten, joten kyllä sitä kautta pitää pystyä vaikuttamaan”, hän käänteli.

Paasio oli vaalikampanjansa aikana kiertänyt asuntoautolla vaalipiiriään ja huomannut, että ”ihmiset kaipaavat vastauksia”. ”Pian huomataan, että puolue on se vastaus tai kanava.”

Mietimme toimituksessa, että jaahas. Että etsimme tulevaisuuden vallankäyttäjiä ja päädyimme takaisin puoluepolitiikkaan. Pohdimme vielä kerran: voisivatko 2010-luvun nuoret innostua nykyisistä puolueista? Eivät taida. Sitä paitsi jonkun täytyisi motivoidakin heitä puoluepolitiikkaan jo nuorena.

Etenkään siltä kantilta ei näytä lupaavalta. Vallan kasvot -sarjan haastatelluista nuorisoon purevat varmasti kaikkein parhaiten jalkapalloseura Malmin Palloseuran toiminnanjohtajan **Pekka Ruijan** sekä Apulannan laulaja-sanoittaja **Toni Wirtasen** sanat. Ja he eivät halua kepilläkään koskea politiikkaan.

”Me olemme täysin poliittisesti sitoutumattomia, emme urheiluseurana ota kantaa”, Ruija sanoi lueltuaan palloiluseuran vastuita nuorten kasvattajana.

”Mikä mä olen kertomaan, miten maailmasta tehdään parempi? Ei se ole vähän yli parikymppisen muusikonrentun tehtävä”, Wirtanen sanoi ja jätti vaikuttamisen ilolla muille.

Miksei kukaan suostu vaikuttajaksi? Ehkä siksi, ettei valtaa entiseen malliin ole tarjolla. Kaikkialta valta on vähentynyt, muttei missään lisääntynyt. On syntynyt vallattomuuden tila, totesi taloustutkija **Mika Pantzar**.

Kutsukaamme tätä tilaa välikäsien viidakoksi.

Matias Möttölä ja Pilvi Torsti

Kuva: Petri Juntunen

Kirjoita kommenttisi

Nimi (vaaditaan)

Sähköposti (vaaditaan)

Web-sivusto

Täydennä: Suomen pääkaupunki on...(vaaditaan)